

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศ จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมและประเทศได้ (กรมวิชาการ, 2534)

การพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมายให้เกิดความเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริงนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยกำลังคน ซึ่งได้ผ่านกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้เป็นผู้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการดำเนินงานพัฒนาชนบทควบคู่ไปด้วย จึงจะบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศได้ ทั้งนี้เพราะประชาชนในประเทศส่วนใหญ่ประมาณ 80% อาศัยอยู่ในชนบท ดังนั้นการพัฒนาชนบทจึงเป็นงานที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ดังที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไว้ว่า "การพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่ต้องทำด้วยความสามารถ ความฉลาด คือ ทั้งเฉลียวฉลาด และทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527) ซึ่งรัฐบาลทุกยุคก็ได้ให้ความสำคัญ ความสนใจ และส่งเสริมการพัฒนาชนบทตลอดมา แต่ผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาปรากฏให้เห็นชัดว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจนั้น ไม่สม่ำเสมอทุกพื้นที่ เกิดปัญหา ช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในฐานะรายได้ระหว่างภาค ระหว่างเขตชนบทกับเขตเมือง และพบว่าชาวชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ยังประสบกับปัญหาความยากจนและความล้าหลัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ยิ่งไปกว่านั้นผลการพัฒนา

ประเทศที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่าประชาชนในชนบท ยังประสบปัญหาที่สำคัญอีก 3 ประการ คือ ความขาดแคลน โรคภัยไข้เจ็บ และความไม่รู้ในเรื่องต่าง ๆ ถูกเอารัดเอาเปรียบ จากผู้ที่มีความรู้มาก และพ่อค้าคนกลาง ทั้งนี้เพราะชาวชนบทยังขาดความรู้เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ และขาดความรู้เรื่องสำคัญ ๆ ในการประกอบอาชีพ

จากสภาพดังกล่าว รัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชนบทแนวใหม่ขึ้น ซึ่งจะมีความแตกต่างไปจากแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแนวเดิม คือ ไม่ได้มองผลผลิตและรายได้ของประเทศเป็นหลัก หากแต่มุ่งให้ความสำคัญแก่คนเป็นหลัก โดยเน้นประชาชนยากจนในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาประเทศ ให้ได้รับความช่วยเหลือจนสามารถช่วยตนเองและสังคมได้อย่างแท้จริง เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ซึ่งในการนี้รัฐบาลได้กำหนดพื้นที่ชนบทออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ชนบทยากจนกับพื้นที่ทั่วไป โดยให้พื้นที่ชนบทยากจนเป็นพื้นที่เป้าหมาย ที่จะต้องดำเนินการพัฒนาโดยเร่งด่วน และพัฒนาคนที่อาศัยอยู่ในชนบทเป็นอันดับแรก

ในปี 2525 การพัฒนาในชนบทนั้น รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาคนโดยตรง ดำเนินการพัฒนาในชนบท ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ให้มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ คือ ให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ ให้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัย ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาชนบท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527) กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้กรมต่าง ๆ ในสังกัดจัดทำแผนงานหรือโครงการ เพื่อพัฒนาคนในชนบทลงสู่พื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติ เช่น โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในเขตชนบทของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โครงการส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชนบทยากจน ของกรมฝึกหัดครู กรมศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทและโครงการอื่น ๆ

สำหรับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กค.พช.) เป็นโครงการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการ เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทให้พึ่งตนเองได้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

1. ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
2. ส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาคนและทรัพยากรที่มี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนในโรงเรียนรับผิดชอบ
3. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง
4. คัดเลือกและพัฒนาผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติของนักพัฒนา เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาคนในหมู่บ้าน โดยทำเป็นตัวอย่าง
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท
8. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการศึกษา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายหรือพื้นที่ยากจน ตั้งแต่ปี 2526-2529 เป็นเวลา 4 ปี ในพื้นที่ 38 จังหวัด จำนวนโรงเรียนในโครงการรวม 1,200 โรงเรียน และขยายเป็น 72 จังหวัด ในปี 2530-2535 โดยมีโรงเรียนในโครงการเพิ่มอีก 10,520 โรงเรียน ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปี 2526-2529 จำนวน 104 ล้านบาท ปี 2530-2533 จำนวน 112 ล้านบาท ในปี 2534 จำนวน 56 ล้านบาท และปี 2535 จำนวน 76 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535)

โดยมีวิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการดังนี้ คือ

1. ให้สภาตำบลเสนอชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชนบทยากจน ที่จะจัดให้เป็นโรงเรียนเป้าหมายของโครงการ ไปยังคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) โดยโรงเรียนดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ดีกว่าโรงเรียนใกล้เคียง

1.2 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่น้อยกว่า 120 คน และมีครูซึ่งทำการสอนประจำที่โรงเรียนไม่น้อยกว่า 7 คน (ในท้องถิ่นที่มีโรงเรียนขนาดเล็กก็ให้ผ่อนผันเกณฑ์ข้อนี้ได้)

1.3 คณะครูในโรงเรียนนี้ จะต้องพักอาศัยในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือหมู่บ้านใกล้เคียงไปมาสะดวก ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของครูทั้งโรงเรียน

1.4 มีบริเวณเพียงพอที่จะใช้เป็นสถานที่สำหรับสาธิตวิชาชีพระยะสั้นด้านเกษตรและวิชาชีพอื่น ๆ

2. คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่จะเข้าโครงการให้เหลือเพียงอำเภอละ 1 โรงเรียนต่อปี ยกเว้นอำเภอขนาดใหญ่ที่มีตำบลมากกว่า 14 ตำบลขึ้นไป คัดเลือกโรงเรียนได้ 2 โรงเรียนต่อปี เพื่อเสนอชื่อโรงเรียนไปยังคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) ในการพัฒนาดังกล่าวนี้ กพอ. อาจเลือกโรงเรียนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับหมู่บ้านมากกว่า 1 หมู่บ้านก็ได้ แต่ต้องเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในทำเนียบหมู่บ้านเป้าหมายเพื่อพัฒนาชนบทยากจน

3. คณะกรรมการจังหวัด พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนจากแผนพัฒนาอำเภอเสนอมาในแผนพัฒนาจังหวัด และส่งให้แก่ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทยากจน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 38 จังหวัดแรก ที่ดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เริ่มตั้งแต่ปี 2526 จนถึงปัจจุบัน โดย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ และเนื่องจากจังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 420 กิโลเมตร มีชายแดนติดต่อประเทศกัมพูชาประมาณ 90 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 8,784 ตารางกิโลเมตร (กรมการจัดทำหนังสือสุรินทร์, 252๒) แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอปราสาท อำเภอสังขะ อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอจอมพระ อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอกาบเชิง อำเภอลำดวน และอำเภอบัวเชด

ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นในภาคเดียวกัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางภาษา ประชาชนจะใช้ภาษาใน ชีวิตประจำวันเป็นหลักอยู่ 3 ภาษา คือ ภาษาส่วย ภาษาเขมร ภาษาไทยอีสาน เป็นจังหวัดที่ ประชาชนมีฐานะยากจนจำนวนมาก จึงพบปัญหาเกี่ยวกับภาวะขาดสารอาหารสูง โดยเฉพาะในเด็กวัยเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ หากพิจารณาถึง คุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดสุรินทร์ ในรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยปี 2534 จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนจำนวน 32 เครื่องชี้วัดพบว่าจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีปัญหาคุณภาพชีวิตค่อนข้างมาก คือ มีเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายจำนวน 23 เครื่องชี้วัด ซึ่งเป็นจังหวัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2534)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่มุ่งหวังให้โรงเรียนในโครงการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการจัดโครงการและปัญหาในการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปี 2526-2534 จำนวน 366 โรงเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับศึกษานิตยศาสตร์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษา นิตยศาสตร์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการให้มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทาง

สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดโครงการของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากการจัดโครงการ และเป็นแนวทางประกอบการวางแผนการจัดโครงการของโรงเรียนที่จะเข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่ปี 2526-2534 เท่านั้น
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 366 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ
  - 2.1 ระดับจังหวัด ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 1 คน
  - 2.2 ระดับอำเภอ ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 13 คน
  - 2.3 ระดับโรงเรียน ได้แก่
    - 2.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 366 คน
    - 2.3.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 366 คน
 รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 746 คน

3. ขอบเขตที่ศึกษา ศึกษาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ตามกระบวนการดำเนินงานการใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชนเขตชนบท ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การจัดทำแผนงานและโครงการ
4. การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชน
5. การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน
6. ปัญหาในการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัด หมายถึง การดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงานตามขั้นตอนของกระบวนการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงานและโครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (โครงการ กศ.พช.) หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์ในการพัฒนาชนบท ตามแผนดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการ มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินงาน

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่จัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในปี 2526-2534

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบ
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ระดับจังหวัด สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุรินทร์

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบ
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุรินทร์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน
หรือผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งดังกล่าวของโรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ครูผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ
โครงการ และผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพ
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับใช้ในการวางแผนการจัดโครงการ
ของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการ
โครงการ และเป็นแนวทางประกอบการวางแผนการจัดโครงการของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่จะจัดโครงการนี้ในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 366 โรงเรียน
โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ

1.1 ระดับจังหวัด ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 1 คน

1.2 ระดับอำเภอ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 13 คน

1.3 ระดับโรงเรียน ได้แก่

1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 366 คน

1.3.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 366 คน

รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 746 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้
ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการ
สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงานและ
โครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์
ในการพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทด้าน
การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงานและ
โครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ใน
การพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการ
สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงานและ
โครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ใน
การพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงาน
และโครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์
ในการพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครูผู้รับผิดชอบโครงการ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านการ
สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงานและ
โครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์ในการ
พัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนงาน
และโครงการ การดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นศูนย์
ในการพัฒนาชุมชน การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อ
กำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุม

3.2 นำร่างเครื่องมือวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำเครื่องมือวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เพื่อตรวจสอบความตรงของ
เนื้อหา (Content Validity) สำนวนภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำเครื่องมือวิจัยที่ได้รับคืนจากผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือวิจัยที่สมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด ระดับ อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ได้ทราบและให้ความร่วมมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

4.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในส่วนตัวข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ สำหรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยให้บริการของการไปรษณีย์ในการส่งและรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม และผู้วิจัยจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยตนเองด้วย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยหาค่า ร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบท วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

5.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ทั้ง 2 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบท วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

การนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในส่วนสุดท้ายประกอบด้วย รายการอ้างอิง และภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย